

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi

(EFAD)

Karamanoğlu Mehmetbey University Journal of Literature Faculty

E-ISSN: 2667 – 4424

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/efad>

Tür: Değerlendirme Yazısı
Kabul Tarihi: 21 Mayıs 2020

Gönderim Tarihi: 07 Mayıs 2020
Yayımlanma Tarihi: 12 Haziran 2020

Atf Künyesi: Uca, A. (2020). “Karaman İstasyonunda Ermeni Tehciri Sırasında Yaşanan Bir Olay ve Düşündürdükleri”. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 3 (1), 156-159.

KARAMAN İSTASYONUNDA ERMENİ TEHCİRİ SIRASINDA YAŞANAN BİR OLAY VE DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Alaattin UCA*

Birinci Dünya Savaşı yıllarında Osmanlı İmparatorluğundan ayrılma fikrindeki bazı Ermenilerin Ruslarla işbirliği yapmak da dâhil bir takım yıkıcı, bölücü faaliyetler içinde yer almaları ve isyanlar çıkarmaları üzerine Osmanlı Devlet adamları her devletin yaptığı gibi mevcudiyetini devam ettirmek ve iç güvenliği sağlamak için bazı tedbirler almak zorunda kaldı.

24 Nisan 1915'te Ermeni komite merkezleri kapatıldı. Bunların yıkıcı ve bölücü propagandaya yönelik yayın ve evrakına el koyuldu ve komite elebaşları tutuklandı.

Bu tedbirlerin yeterli olmaması üzerine 27 Mayıs 1915 tarihinde Tehcir Kanunu olarak da bilinen Sevk ve İskân Kanunu çıkarılarak savaş bölgelerinde huzuru bozacak kimselerin buldukları yerlerden başka yerlere sevk ve iskânı konusunda ordu komutanlarına yetki verildi. Böylece yaklaşık 1915 yılı Nisanından başlayıp 1916 yılı Mart ayına kadar devam eden süreçte bazı Ermeniler belirli şartlar altında buldukları yerlerden imparatorluk dâhilinde başka yerlere göç ettirildi. Bu esnada bazı istenmeyen olaylar da yaşandı. Ancak Osmanlı Devlet adamları tehcir sırasında vuku bulan her olayın üzerine gittiler. Her şikâyeti dikkate aldılar ve gereğini yaptılar.

İşte Ermeni Tehcirinin gerçekleştiği günlerden birinde Karaman İstasyonundan trenle geçmekte olan Hacı Nuri adında bir kişi burada vagonlara sevk edilen Ermenilerin kadın ve çocuk ayrımı yapılmadan bir jandarma çavuşu tarafından kötü muameleye maruz bırakılarak kırbaçlandığına tanık oldu.

Yapılan işin yanlışlığını ve İstanbul'daki Hükûmetin izlediği politikaya da uygun olmadığını düşünerek rahatsızlık duydu.

Osmanlı Devlet adamlarının ve Hükûmetinin bu gelişmeye olumlu bakmayacağını bilerek durumu Niğde'den 4 Eylül 331/17 Eylül 1915 tarihinde çektiği telgrafla Dâhiliye Nezaretine bildirdi.

Hacı Nuri, suçlular hakkında gerekli işlemin yapılmasını talep ettiği şikâyet dilekçesinde şunları yazdı:

“Karaman İstasyonundan geçerken vagonlara sevk edilen Ermenilerin kadın ve çocukları tefrik edilmeksizin Tevfik Çavuş namında bir jandarma tarafından alenen kırbaçlanmakta olduğunu gördüm.

* Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Karaman/Türkiye, E-Posta: alaattinuca@kmu.edu.tr, Orcid: <https://orcid.org/0000-0002-4211-6744>.

Bütün tren halkının temâşa etmiş olduğu şu hâl hükûmetin eylediği nokta-i siyasete bi't-tabi' muhâlif bulunacağından icrâ-yı icâbı menû-t-i rey-i sâmi-i nezâret-penâhîleridir. Hacı Nuri 4 Eylül 331”¹

Bu dilekçe Dâhiliye Nezaretine ulaşır ulaşmaz, Karaman'ın o zaman bağlı bulunduğu Konya Vilayetine konuyla ilgili bir yazı yazıldı. Karaman İstasyonunda meydana gelen olayın güvenilir bir kaynaktan öğrenildiği, daha önce defalarca uyarılarda bulunulmasına rağmen bu olumsuz tavrı sergileyen kişi ve ona müsamaha gösterenler hakkında derhal ciddi bir soruşturma yapılması ve suçluların şiddetle cezalandırılarak sonucun bildirilmesi emredildi.

Dâhiliye Nezaretinden Konya'ya gelen yazı şu ifadeleri taşıyordu:

“Konya Vilâyetine

Karaman İstasyonunda Teyfik Çavuş namında bir jandarmanın Ermeni muhacirlerini umûm yolcuların gözleri önünde kırbaçlamakta olduğu mevsûkan haber alındı. Tebligat-ı müte'addideye rağmen bu suretle hareket eden merkûm jandarma ile bu hâline müsamaha edenlerin haklarında tahkikat-ı ciddiyenin seri'an icrâsıyla şiddetle te'dîbleri ve neticeden ma'lûmat itâsı”²

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığında bulunan bu iki belge bize şunları göstermektedir:

-Tehcir sırasında bazı Ermeniler istisna da olsa nahoş durumlara karşılaşmıştır.

-Ermenilerin karşılaştığı sorunlardan rahatsızlık duyan bazı kişiler onların haklarını savunmaktan ve onları korumaktan çekinmemiştir.

-Osmanlı Devleti, Ermenilere kötü davrananlara karşı gereken tedbirleri almış ve suçluları cezalandırma yoluna gitmiştir.

-Ermenilerin maruz kaldığı olumsuzlukları ve buna karşı alınan tedbirleri gösteren belgeler arşivlerde araştırmacıların istifadesine açıktır.

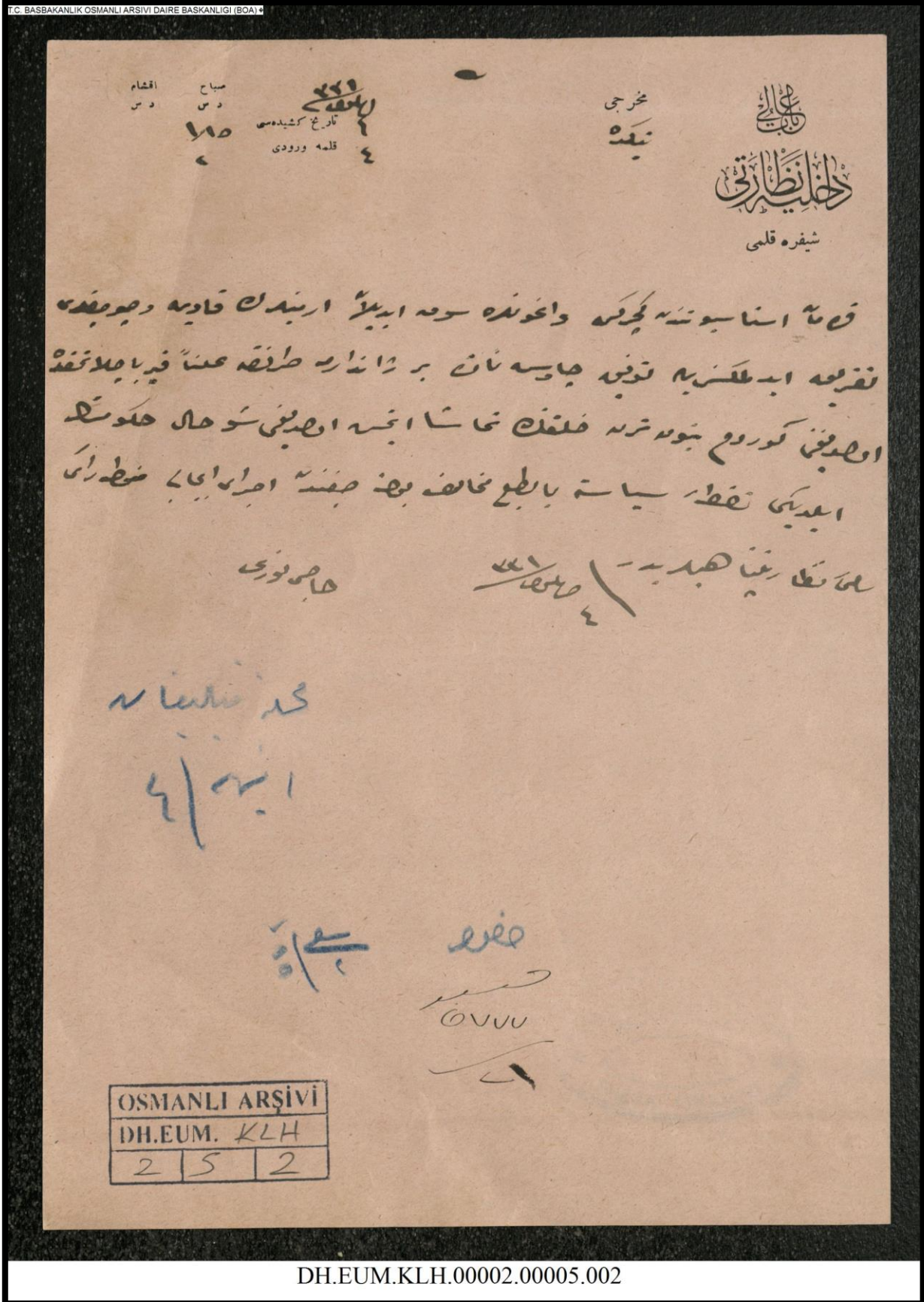
-Sözde soykırım iddiaları mesnetsizdir.

¹ Ek.1.

² Ek.2.

EKLER

Ek. 1

DH.EUM.KLH.00002.00005.002

Ek. 2

